

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO-625610-XVIII/09/AP

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Warszawa, 16 marca 2010 r.

Pan
Krzysztof Kwiatkowski
Minister Sprawiedliwości

Szanowny Panie Ministrze

W związku z badaną przez Rzecznika Praw Obywatelskich sprawą ujawnił się problem natury ogólnej dotyczący braku aktów wykonawczych do ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2005 r., nr 167, poz. 1398 z późn. zm.), w tym między innymi rozporządzenia regulującego problematykę wynagrodzeń i zwrotu wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w danej sprawie.

Stan prawny przedstawia się w następujący sposób :

W dniu 2 marca 2006 r. weszła w życie wspomniana powyżej ustawa o kosztach sądowych w sprawach cywilnych regulująca między innymi problematykę zasad i trybu pobierania kosztów sądowych w sprawach cywilnych oraz zasady ich zwrotu. Ustawa ta nakłada w art. 9 pkt 3 na Ministra Sprawiedliwości obowiązek wydania przepisów szczegółowych określających między innymi wysokość wynagrodzenia i zwrot wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w danej sprawie. Do tej pory nie zostało wydane rozporządzenie na podstawie wskazanej delegacji ustawowej.

W rezultacie na podstawie art. 148 ust. 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych moc obowiązującą w dalszym ciągu zachowuje rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 sierpnia 1982 r. w sprawie stawek, warunków przyznawania i wypłaty ryczałtu przysługującego sędziom i pracownikom sądowym za dokonanie oględzin oraz stawek należności kuratorów (Dz. U. z 1982 r., nr 27, poz. 197 z późn. zm.). Wymienione rozporządzenie wydane zostało na podstawie art. 42 ustawy z dnia 13 czerwca 1967 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jednolity Dz. U. z 2002 r., nr 9, poz. 88 z późn. zm.).

Zgodnie z § 3 ust. 1 i 2 wspomnianego rozporządzenia z 1982 r. wysokość wynagrodzenia kuratorów ustanowionych w poszczególnych sprawach zależy w każdym wypadku od rodzaju sprawy, stopnia jej złożoności i nakładu pracy kuratora. Wysokość wynagrodzenia kuratorów ustala się według przepisów określających opłaty za czynności zespołów adwokackich. Wysokość wynagrodzenia kuratorów będących adwokatami nie może przekraczać stawek zasadniczego wynagrodzenia przewidzianego tymi przepisami, a wysokość wynagrodzenia innych kuratorów - 50% tych stawek.

W opinii Rzecznika Praw Obywatelskich na tle opisanego stanu prawnego wyłaniają się dwa problemy. Pierwszy dotyczy występującego różnicowania w zakresie wysokości przyznanego wynagrodzenia kuratorom - nieadwokatom i kuratorom - adwokatom, drugi dotyczy przekroczenia zakresu upoważnienia ustawowego przez wskazane przepisy rozporządzenia.

Różnicowanie wysokości wynagrodzenia kuratorów ustanowionych w poszczególnych sprawach w zależności od posiadanego przez osobę pełniącą tę funkcję tytułu zawodowego (kuratorzy - adwokaci i kuratorzy - nieadwokaci) - w ocenie Rzecznika - może zostać uznane za pozostające w kolizji z konstytucyjną zasadą równości.

Czynnikiem decydującym o wysokości wynagrodzenia przysługującego kuratorowi powinien bowiem być przede wszystkim nakład pracy, a nie okoliczność czy osoba ustanowiona kuratorem jest wpisana na listę adwokatów.

W zakresie drugiego zagadnienia należy wskazać, iż zgodnie z art. 42 ustawy z dnia 13 czerwca 1967 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Przewodniczącym Komitetu Pracy i Płac został upoważniony do określenia w drodze rozporządzenia stawek oraz warunków przyznawania i wypłaty ryczałtu przysługującego sędziom i pracownikom sądowym za dokonanie oględzin w sprawach dotyczących nieruchomości rolnych, położonych poza miejscowością będącą siedzibą sądu, oraz należności kuratorów ustanowionych w poszczególnych sprawach.

Na podstawie powyższej delegacji wydane zostało rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 sierpnia 1982 r. w sprawie stawek, warunków przyznawania i wypłaty ryczałtu przysługującego sędziom i pracownikom sądowym za dokonanie oględzin oraz stawek należności kuratorów. Zgodnie z § 3 ust. 2 tego aktu wykonawczego wysokość wynagrodzenia kuratorów będących adwokatami nie może przekraczać stawek

zasadniczego wynagrodzenia przewidzianego tymi przepisami, a wysokość wynagrodzenia innych kuratorów - 50% tych stawek.

W myśl zaś art. 92 ust. 1 Konstytucji, rozporządzenia są wydawane przez organy wskazane w Konstytucji, na podstawie szczegółowego upoważnienia zawartego w ustawie i w celu jej wykonania. Upoważnienie powinno określać organ właściwy do wydania rozporządzenia i zakres spraw przekazanych do uregulowania oraz wytyczne dotyczące treści aktu.

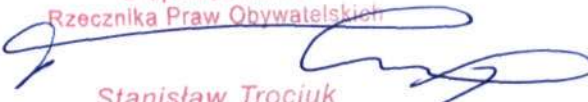
Z przedstawionych przepisów wynika, że § 3 rozporządzenia w sprawie stawek, warunków przyznawania i wypłaty ryczału przysługującego sędziom i pracownikom sądowym za dokonanie oględzin oraz stawek należności kuratorów został wydany z częściowym przekroczeniem upoważnienia zawartego w art. 42 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, gdyż w tym ostatnim przepisie nie ma mowy o zróżnicowaniu przyznawanego wynagrodzenia w zależności od tego, czy osoba ustanowiona kuratorem jest równocześnie adwokatem. Zgodnie z przepisami ustawowymi Minister Sprawiedliwości upoważniony był do określenia, wyłącznie materii należności kuratorów ustanowionych w poszczególnych sprawach. Oznacza to, iż § 3 cytowanego rozporządzenia wykracza w tej części poza granice upoważnienia ustawowego. Z powyższego wynika, że unormowanie zawierające takie rozwiązanie pozostaje w kolizji z art. 92 ust. 1 Konstytucji.

W toku badania sprawy indywidualnej Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich zwróciło się do Ministerstwa Sprawiedliwości z pytaniem, na jakim etapie są prace nad projektem nowego rozporządzenia w sprawie wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w danej sprawie.

W odpowiedzi Rzecznik został poinformowany, że w Ministerstwie Sprawiedliwości nie są obecnie prowadzone prace nad projektem rozporządzenia w sprawie wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków poniesionych przez biegłych, kuratorów ustanowionych dla strony w danej sprawie oraz innych osób i instytucji, (pismo Ministerstwa Sprawiedliwości z dnia 2 listopada 2009 r. o sygn. DO-VI-0131-203/09). W tej sytuacji w obrocie prawnym, w praktyce bezterminowo, pozostaje rozporządzenie, którego postanowienia budzą wątpliwości natury konstytucyjnej.

Z tego względu działając na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jednolity Dz. U. z 2001 r., nr 14, poz. 147 z późn. zm.), zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o rozważenie podjęcia stosowanych działań w niniejszej sprawie.

Z przeżyciem

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich